מפגשים בגובה העיניים

קלפי שייכות

על אודות הכלי "קלפי שייכות":

הכלי "קלפי שייכות" מאפשר לחברי קבוצת ההשתייכות לשתף בתפיסות עולמם ביחס לקשרי פרט-קבוצה תוך בחינת יחסי משפיע/מושפע, מכיל/מוכל, תומך/נתמך ועוד.

ההתבוננות בקשרי פרט-קבוצה תוך בחינת סוגיות חברתיות-ערכיות שונות מזמנת שיח לבירור ההיבטים המעידים על אופי היחסים בקבוצה והמכתיבים אותם, כמו: שפה (העברת מסרים), צרכים אישיים וקבוצתיים (למה אני זקוק כפרט בקבוצה? למה זקוקה הקבוצה על מנת להתקיים ולממש את מטרותיה?), תלות הדדית (מהי תרומתו הייחודית של כל פרט המהווה תנאי הכרחי להשגת מטרות הקבוצה?) מטרות משותפות ומנוגדות, נורמות, נהלים ועוד.

"קלפי השייכות" פורסים מגוון איורים מטפוריים העשויים לייצג, בעיני המתבונן, היבטים אלה ואחרים שנמצאים בבסיס קשרי פרט-קבוצה.
האיור המטפורי מאפשר לכל פרט בקבוצת ההשתייכות לשתף בתפיסת עולמו:
משאלותיו, אמונותיו וציפיותיו ביחס לאופן בו הוא תופס את מקומו בקבוצה תוך הרחקה ושימוש מושאל בקבוצות שונות מעולם החי, הצומח והדומם.
הפרט מונע על ידי תפיסת עולמו והיא משפיעה, פעמים רבות, על הפרשנות שהוא מעניק למתרחש בקבוצה, על תחושת השייכות/אי השייכות שלו לקבוצה ועל התנהגותו המילולית והבלתי מילולית.
לאור זאת, מתחדד הצורך ביצירת הרחקה מכוונת מעולמו של הפרט המאפשרת "לשים את הקלפים על השולחן" ולנהל שיח פתוח וכן ללא חשש מחשיפת אינטרסים, עמדות, צרכים ורגשות אישיים.
שיח זה עשוי להוות נקודת מוצא להערכת תחושת השייכות של חברי הקבוצה בהתבסס על מכלול תפיסות העולם והפרשנויות השונות ולקבלת החלטות ביחס לניהול קשרי הפרט-קבוצה בעתיד.

יישומים אפשריים של הכלי "קלפי שייכות" באורח החיים הכיתתי/הבית-ספרי:

- **<u>בחיבור לעיסוק במושגים/נושאים</u>:** קבלה, דחייה, הכלה, שונות, יחיד וקבוצה, חברות, צרכים אישיים וקבוצתיים, סוגי קבוצות, תפקיד, שיתוף פעולה, אקלים, קונפליקטים, תקשורת בין-אישית ועוד.

מפגשים בגובה העיניים

קלפי שייכות

- **<u>בחיבור לתכניות לימודים:</u>**

מולדת חברה ואזרחות: מודולה א' - אני וזולתי (בציר "אנחנו אזרחים במדינת ישראל")

סעיף 2: איך מתנהגים בקבוצות ההשתייכות? (לכיתות ב'-ד'). מודולה ה' - מערכות חברתיות וארגונים מוסדיים המסדירים את חיי החברה (בציר "אנחנו אזרחים במדינת ישראל") סעיף 1 (1.3, 1.4): מערכות חברתיות בסביבה שבה חיים הלומדים (לכיתות ב'-ג').

- **<u>בזמנים שונים:</u>**

תחילת שנה - תיאום ציפיות בקרב הלומדים, הצוות החינוכי ו/או ההורים.

בתחילת המחצית השנייה של שנת הלימודים - לצורך קבלת החלטות ו/או קביעת כללים לשיח, ללמידה ולהתנסות.

תחילת הפעילות במועצה/ועדה/חדר מורים/הנהגה - לצורך קביעת מטרות, תיאום ציפיות וחלוקת תפקידים.

לקראת פרויקט/משימה כיתתי/ת - לצורך קביעת מטרות, תיאום ציפיות וחלוקת תפקידים.

- **<u>סביב סוגיות חברתיות:</u>** הכיתה האידיאלית בעיניי/בעינינו, תמונת המצב הכיתתית מנקודת מבטו של כל לומד, ניהול קונפליקטים בקבוצה/בכיתה, היבטים שונים של ערנות לסובב בקבוצה/בכיתה, לקיחת אחריות על האקלים הכיתתי ועוד.

- **<u>שילוב הכלי בסביבה הלימודית:</u>**

בינינו לבין עצמנו: בחירת האיור המטפורי המייצג את הקשרים בין הלומדים בתקופה נתונה והצגתו בסביבה הלימודית תוך הוספת אמירות, רקע כללי על הסיטואציה, איורים ועוד.

חידה יומית/שבועית: "איך אני מרגיש היום?" - פריסת קלפי השייכות על גבי לוח מפעיל או בפינה שתוקדש לכך בכיתה והנהגת שיח יומי/שבועי סביב השאלה. לומד שיבחר בכך יוכל להזמין את חבריו לנחש את רגשותיו על-פי הקלף שבחר.

בחר לך קלף: כל לומד ייגש ל"פינת השייכות", ישלוף קלף מחפיסת הקלפים המונחים בה כשפניהם כלפי מטה ויציגו לחבריו. הם יתארו עבורו אמירות, התנהגויות, רגשות המיוצגים באיור והוא ינסה לזהותו.

- **<u>במסגרות שונות:</u>**

כיתה, ועדה, מועצה, חדר מורים לומד, הנהגת הורים ועוד.

לגזור

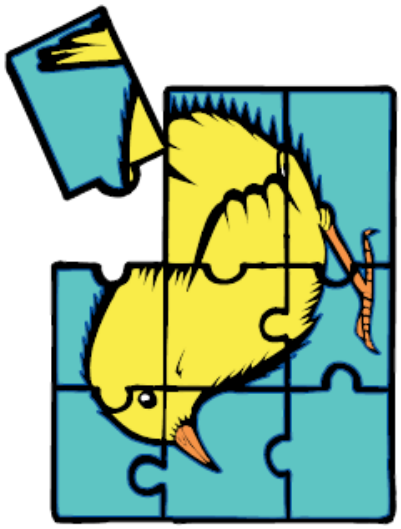

משרד החינוך - המינהל הפדגוגי - אגף א' מוסדות חינוך - האגף לחינוך יסודי
המחלקה לחינוך לחיים בחברה

קלפי שייכות

מתוך: "מפגשים בגובה העיניים" תכנית לטיפוח שייכות ומעורבות

לקפל לקפל לקפל לקפל לקפל לקפל

לגזור

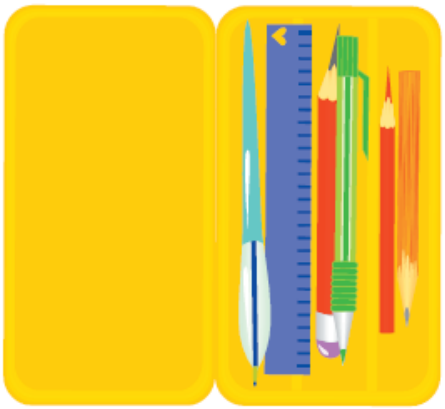

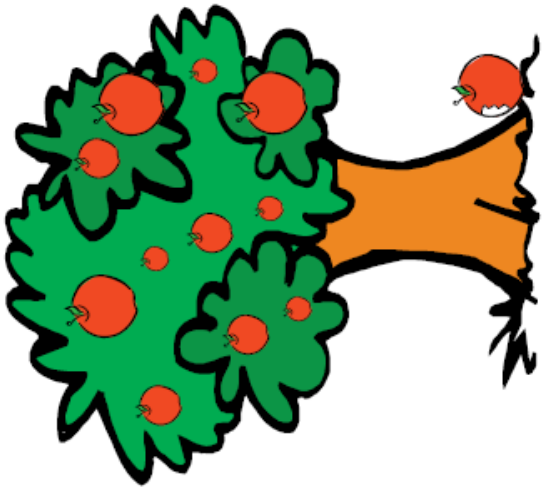
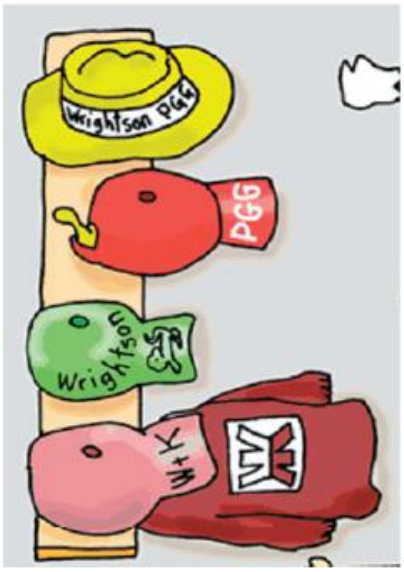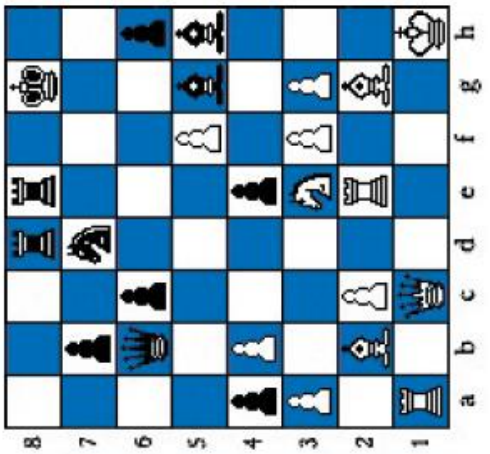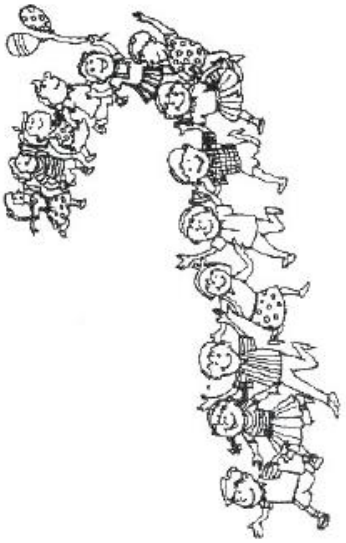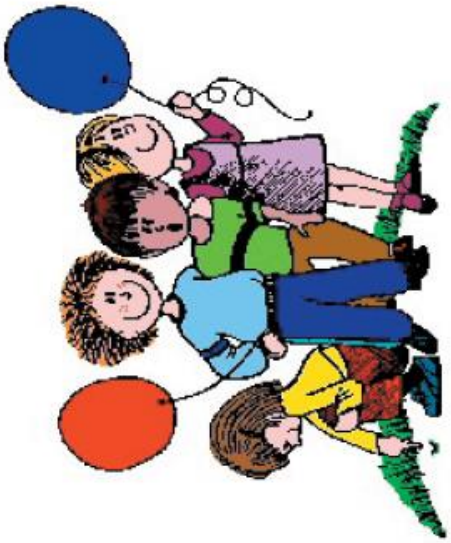
לגזור